

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika (www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

1601314_RegNr_e2A-562-460/2018

<http://www.infolex.lt/tp/1601314>

Civilinė byla Nr. e2A-562-460/2018

Teisminio proceso Nr. 2-06-3-09943-2017-6

Procesinio sprendimo kategorijos:

(S)

2.6.11.5; 2.4.2.2; 3.3.1.18.3

KLAIPĖDOS APYGARDOS TEISMAS

N U T A R T I S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2018 m. balandžio 27 d.

Klaipėda

Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Raimondos Andrulienės, Aušros Maškevičienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja) ir Erikos Misiūnienės,

teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **ieškovo A. B. J. (apeliantas) apeliacinį skundą** dėl Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų (Klaipėdos miesto apylinkės teismo) 2017 m. lapkričio 30 d. sprendimo civilinėje byloje pagal

ieškovo A. B. J. ieškinį atsakovei E. S. **dėl prievolės pripažinimo solidariaja, skolos ir palūkanų priteisimo.**

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. ieškovas kreipėsi su ieškiniu į Klaipėdos miesto apylinkės teismą prašydamas pripažinti 2008 m. gruodžio 9 d. paskolos sutartį solidariaja atsakovės ir jos mirusio sutuoktinio N. S. prievole bei priteisti iš atsakovės 3334,98 Eur skolą, 901,53 Eur palūkanas bei bylinėjimosi išlaidas. Ieškinyje ieškovė nurodė, kad 2008-12-09 ieškovas ir N. S. sudarė sutartį, kuria ieškovas N. S. paskolino 7 819,74 Eur (27 000 Lt). Paskolos sutartį patvirtino Klaipėdos miesto trečiojo notarų biuro notarė D. C.. Paskolos sutartis buvo sudaryta šeimos poreikių tenkinimui (Paskolos sutarties 1 p., 4 p.). Sekant paskolos sutarties 1.1 punktu, paskola turėjo būti gražinta iki 2009-01-09. Siekiant užtikrinti paskolos gražinimą N. S. ir jo sutuoktinė E. S. įkeitė pastariesiems nuosavybės teise priklausantį turtą – 1/2 dalį 1,7500 ha ploto žemės sklypo (unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), esantį adresu (duomenys neskelbtini) (hipotekos lakšto kodas 03120080015232). 2009-10-28 Klaipėdos miesto apylinkės teismas priėmė nutartį civilinėje byloje Nr. 303-2N/2009, kuriuo nusprendė už skolą parduoti iš varžytynių įkeistą turtą. Vadovaujantis antstolės B. T. 2017 m. birželio 19 d. pažyma apie išieškotą skolą, skolos likutį, liko neišieškota 3 334,98 Eur dydžio pinigų suma. Minėta, kad paskolos sutarties 1 ir 4 punktuose nurodyta, jog paskola suteikiama šeimos poreikių tenkinimui. Siekiant užtikrinti įsipareigojimų pagal paskolos sutartį vykdymą N. S. ir atsakovė įkeitė jiems priklausiusį nekilnojamąjį turtą. Mano, kad aukščiau trumpai nurodyti faktai akivaizdžiai patvirtina tai, kad paskolos sutartis buvo sudaryta šeimos interesais, todėl paskolos sutartis laikytina solidariaja sutuoktinių – atsakovės ir N. S. prievole. Atsižvelgiant į tai, kad iš antstolės 2017-06-19 pažymos Nr. S-17013847 matyti, jog likusi negražinta paskola sudaro 3334,98 Eur, prašo šią sumą priteisti iš atsakovės.

2. Atsakovė pateikė atsiliepimą į ieškinį, jame nurodė, kad su ieškiniu nesutinka, prašo jį atmesti kaip nepagrįstą bei priteisti iš ieškovo patirtas bylinėjimosi išlaidas. Ieškovo teigimu, paskolos sutartis buvo sudaryta šeimos poreikių tenkinimui. Atsakovė teigia, kad šis ieškovo motyvas yra nepagrįstas, nes paskolos sutartį jos sutuoktinis N. S. (miręs (duomenys neskelbtini)) sudarė ne šeimos poreikių tenkinimui, o savo vykdomai veiklai. 2008-05-23 N. S. įregistravo ūkininko ūkį. Jis pirkdavo žemės ūkio paskirties žemę, ruošė padalijimo planus, rengė dokumentus dėl žemės sklypų tikslinės paskirties keitimo, mažaukščių gyvenamųjų namų statybai. Šiai N. S. vykdomai veiklai buvo reikalingos piniginės lėšos, kurias jis skolinosi iš trečiųjų asmenų be atsakovės sutikimo. Teigia, kad jai nebuvo žinomos ir 2008-05-23 paskolos sudarymo aplinkybės, pinigų gavimo faktas. Pasirašant paskolos sutartį ji nedalyvavo, piniginės lėšos buvo paskolintos sutuoktiniui asmeniškai. 2008-05-23 paskolos sutartimi paimta 7819,74 Eur (tuo metu 27000,00 Lt) suma buvo pasiskolinta N. S. ūkininko ūkio veiklai vykdyti. Šį faktą patvirtina ūkininko ūkio įregistravimo pažymėjimas Nr. 0126119, iš kurio matyti, kad ūkininko ūkis buvo įregistruotas tą pačią dieną kaip ir sudaryta paskolos sutartis. Atsakovės nuomone, vertinant paskolos sumą akivaizdu, kad 7819,74 Eur paskolos suma yra aiškiai per didelė ir neprotinga, kad būtų skolintasi šeimos poreikių tenkinimui. Atsakovė nurodo, kad paskola nebuvo panaudota šeimos ūkio

išlaikymui, vaikų auklėjimui ir švietimui. Todėl 2008-12-09 paskolos sutarties pagrindu atsiradusi prievolė negali būti pripažįstama atsakovės ir N. S. solidaria prievole, nes jos sutikimo pasirašant sutartį nebuvo. Atsakovė teigia, kad nedirbo kartu N. S. ūkininko ūkyje, nebuvo jo kaip ūkininko partneris. Teigia, kad dirbo pagal darbo sutartį ir gaudavau pajamas už darbą. 2008-12-09 paskola buvo paimta N. S. ūkininko ūkio veiklai vykdyti, todėl nėra pagrindo šią prievolę pripažinti solidaria. Kadangi nėra pagrindo N. S. prievolę pripažinti solidaria, nėra pagrindo ir palūkanų priteisimui.

II. Pirmosios instancijos teismo sprendimo esmė

3. Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų (Klaipėdos miesto apylinkės teismo) 2017 m. lapkričio 30 d. sprendimu ieškovo A. B. J. ieškinys atsakovei E. S. dėl prievolės pripažinimo solidariaja, skolos ir palūkanų priteisimo tenkintas iš dalies. Teismas nusprendė pripažinti 2008 m. gruodžio 9 d. paskolos sutartį solidariają sutuoktinių atsakovės E. S. ir N. S. prievole. Priteisė iš atsakovės E. S. 3334,98 skolos, 450,77 Eur palūkanų, 5 procentų dydžio metines palūkanas už priteistą 3785,75 Eur sumą nuo bylos iškėlimo teisme, t. y. 2017 m. liepos 26 d., iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir 1073,66 Eur bylinėjimosi išlaidas ieškovui A. B. J.. Kitą ieškinio dalį atmetė. Priteisė valstybei iš ieškovo A. B. J. 23,51 Eur atsakovės E. S. patirtų valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidų. 2017 m. liepos 26 d. nutartimi taikytas laikinąsias apsaugos priemones paliko galioti iki teismo sprendimo įvykdymo.

1. Teismas pripažino, kad atsakovės sutuoktinio ūkininko ūkis buvo šeimos verslas ir į šią veiklą buvo investuojamos bendros lėšos, o iš jo gaunamos pajamos buvo panaudojamos šeimos interesais. Konstatavo, kad 2008-12-09 ieškovo ir atsakovės sutuoktinio N. S. sudaryta paskolos sutartis buvo sudaryta šeimos poreikių tenkinimui, todėl teismas ją pripažino solidariaja atsakovės bei jos mirusios sutuoktinio N. S. prievole.

2. Įvertino tai, kad ieškovas dėl prievolės pripažinimo solidaria ir kompensuojamųjų palūkanų kreipėsi tik 2017-07-19, tai, kad skolą pagal 2008-12-09 paskolos sutartį antstolei išieškant tik iš skolininko N. S. ieškovas tuo metu nereikalavo kompensuojamųjų palūkanų priteisimo, atsižvelgė į skolos bei kompensuojamųjų palūkanų dydį (skola 3334, 98 Eur, palūkanų dydis lygus beveik trečdaliui skolos – 901,53 Eur) bei vadovaudamasis protingumo, proporcingumo ir teisingumo principais iš atsakovės priteistinių palūkanų dydis sumažino 2 kartus, t. y. iki 450,77 Eur sumos.

III. Apeliacinio skundo ir atsiliepimo į apeliacinį skundą argumentai

4. Apeliantas teismui pateikė apeliacinį skundą, juo prašo pakeisti pirmosios instancijos teismo sprendimą priteisiant visas 901,53 Eur palūkanas; priteisti bylinėjimosi išlaidas.

1. Apeliantas tikina, kad įstatyme nustatyto palūkanų dydžio nebuvo pagrindo mažinti.

5. Atsiliepimų į skundą negauta.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Apeliacinės instancijos teismo nustatytos bylos aplinkybės, teisiniai argumentai ir išvados

6. Bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas sudaro skundo faktinis ir teisinis pagrindas bei patikrinimas, ar nėra absoliučių sprendimo (nutarties) negaliojimo pagrindų (CPK 320 straipsnio 1 dalis). Esant šiai aplinkybei apeliacinės instancijos teismas tikrina teismo sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą dėl apskųtos dalies ir analizuoja tik apeliaciniame skunde nurodytus argumentus. Šiuo nagrinėjamu atveju absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų apeliacinės instancijos teismas nenustatė (CPK 329 straipsnis).

Dėl bylos nagrinėjimo žodinio proceso tvarka

7. Apeliacinis skundas nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka, tačiau apeliacinės instancijos teismas skundą nagrinėti žodinio proceso tvarka turi teisę, jei, teismo nuomone, žodinis bylos nagrinėjimas, atsižvelgiant į bylos esmę, yra būtinas (CPK 321 straipsnis, 322 straipsnis). Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į apeliacinio skundo motyvus, byloje esančius rašytinius įrodymus, nenustatė išskirtinių aplinkybių, dėl kurių bylos apeliacinės instancijos teisme nebūtų galima išnagrinėti rašytinio proceso tvarka.

Byloje nustatytos faktinės aplinkybės

8. Bylos duomenimis nustatyta, kad 2008-12-09 ieškovas ir N. S. sudarė sutartį, kuria ieškovas N. S. paskolino 7 819,74 Eur (27 000 Lt). Paskolos sutartį patvirtino Klaipėdos miesto trečiojo notaru biuro notarė D. C.. Paskolos sutarties 1 ir 4 punkte yra numatyta, kad sutartis buvo sudaryta šeimos poreikių tenkinimui pagal paskolos sutarties 1.1 punktą paskola turėjo būti gražinta iki 2009-01-09. Siekiant užtikrinti paskolos gražinimą N. S. ir jo sutuoktinė E. S. įkeitė pastariesiems nuosavybės teise priklausantį turtą – 1/2 dalį 1,7500 ha ploto žemės sklypo (unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), esantį adresu (duomenys neskelbtini) (hipotekos lakšto kodas 03120080015232). 2008-05-23 N. S. įregistravo ūkininko ūkį. 2008-10-30 Klaipėdos miesto savivaldybė paskelbė duomenis, kad žemės ūkio paskirties sklype (kadastrinis Nr. (duomenys neskelbtini)), esančiame (duomenys neskelbtini), numatoma veikla – žemės ūkio paskirties sklype pasirinkti vietą žemės ūkio veiklai reikalingų pastatų statybai (ūkininko ūkiui). Nurodomas projekto organizatorius – N. S.. 2009-10-28 Klaipėdos miesto apylinkės teismas priėmė nutartį civilinėje byloje Nr. 303-2N/2009, kuriuo nusprendė už skolą perduoti iš varžytinių įkeistą turtą. Vadovaujantis antstolės B. T. 2017-07-10 pažyma apie mokėtą skolą nurodyta, kad pagal 2009-10-28 išduotą nutartį Nr. 303-2N/2009 liko neišieškota 3 334,98 Eur dydžio pinigų suma. 2012-04-12 turto perdavimo išieškotojui aktu Nr. S-12010310 perduotas išieškotojui A. B. J., neparduotas iš varžytynių 1/2 dalis žemės sklypo, kurio unikalus Nr. (duomenys neskelbtini) už 12400,00 Lt, liko išieškoti 14907,10 Lt kas atitinka 43178,39 Eur. 2017-02-03 skolininkas N. S. mirė. (duomenys neskelbtini) nutartimi Klaipėdos miesto apylinkės teismas išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjo A. B. J. skundą dėl antstolės B. T. veiksmų, suinteresuotas asmuo E. S., kuriuo pareiškėjas A. B. J. kreipėsi į antstolę B. T. prašydamas panaikinti antstolės 2017-03-24 patvarkymą Nr. S-17-5-5302 dėl vykdomosios bylos nutraukimo bei likusią skolos dalį išieškoti iš skolininkės ir įkeisto turto savininkės E. S. gaunamų pajamų. Teismas nutartimi konstatavo, kad iš vykdomojoje byloje Nr. 0005/11/00094 esančio 2017-04-20 Testamentų registro išrašo nustatyta, kad nėra įregistruotų N. S. sudarytų testamentų, palikimo priėmimo faktų, palikimo

atsisakymo faktų. Šie duomenys patvirtina, kad E. S. nėra priėmusi mirusio sutuoktinio turto, tokiu būdu ji negali būti skolų perėmėja vykdymo procese.

Dėl apeliacinio skundo argumentų

9. Pirmosios instancijos teismas pripažino 2008 m. gruodžio 9 d. paskolos sutartį solidariąją sutuoktinių atsakovės E. S. ir N. S. prievole. Dėl to skundų nepateikta, Apeliantas ginčija sprendimo dalį, kuria teismas per pusę sumažino priteistinių palūkanų dydį, atitinkamai paskirstė bylinėjimosi išlaidas.

10. Pagal CK 6.210 straipsnio 1 dalį, terminą įvykdyti piniginę prievolę praleidęs skolininkas privalo mokėti penkių procentų dydžio metines palūkanas už sumą, kurią sumokėti praleistas terminas, jeigu įstatymai ar sutartis nenustato kitokio palūkanų dydžio. Taigi, palūkanos kompensuoja kreditoriaus patirtus nuostolius per tą laikotarpį, kai jis negalėjo naudotis jam priklausančiomis piniginėmis lėšomis. Išimtytis, kad už termino įvykdyti piniginę prievolę praleidimą palūkanos nemokamos, gali būti nustatytos įstatymuose arba sutartyje.

11. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje išaiškinta, kad kreditorius visada turi teisę į palūkanas kaip kompensaciją, jeigu skolininkas ne laiku įvykdo savo prievolę – finansinį įsipareigojimą. Kompensuojamųjų palūkanų specifika taip pat lemia, kad jokios, net ir nuo skolininko valios nepriklausančios *force majeure* aplinkybės neatleidžia skolininko nuo šių palūkanų mokėjimo (CK 6.212 straipsnio 1 dalis), nes pinigų laiku nemokantis skolininkas *de facto* nepagrįstai praturtėja kreditoriaus sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2013 m sausio 8 d. Netesybas ir palūkanas reglamentuojančių teisės normų taikymo Lietuvos Aukščiausiojo teismo praktikoje apžvalga). 12. Atkreiptinas dėmesys, kad nagrinėjamu atveju ieškovas reiškia reikalavimą ne dėl sutartinių palūkanų mokėjimo, bet įstatymo pagrindu nustatytų palūkanų, tai yra pagal CK 6. 240 straipsnio 1 dalį, kurioje nustatytas 5 procentų palūkanų dydis laikytinas minimaliais kreditoriaus nuostoliais.

12. Akcentuotina, kad teismas gali mažinti tik susitarimu nustatytas didesnes negu įstatymines palūkanas, antra, sutartinės palūkanos mažinamos tik esant dviem pagrindams: susitarimas dėl didesnių palūkanų prieštarauja įstatymams (CK 6.37 straipsnio 3 dalis) arba kai susitarimas dėl didesnių palūkanų prieštarauja sąžiningumo, protingumo principams (CK 6.37 straipsnio 3 dalis, 1.5 straipsnis) (Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2013 m sausio 8 d. Netesybas ir palūkanas reglamentuojančių teisės normų taikymo Lietuvos Aukščiausiojo teismo praktikoje apžvalga).

13. Taigi, nurodyta Lietuvos Aukščiausio Teismo praktika akivaizdžiai patvirtina tai, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai ir neteisėtai sumažino palūkanų dydį, nes ieškovas prašė teismo priteisti ne sutartimi, bet įstatymo ieškovui garantuojamas kompensacines palūkanas. Šiuo gi atveju pažymėtina, kad priteisiant įstatymų nustatytas kompensuojamas palūkanas neturi esminės reikšmės faktai, kad ieškovas vykdymo procese neprašė kompensuojamųjų palūkanų bei tai, kad ieškinys pareikštas praėjus daugiau nei devyniems metams nuo paskolos grąžinimo termino suėjimo.

14. Kolegija, įvertinusi tai, kad ieškovas prašė priteisti įstatymo garantuojamas kompensuojamas palūkanas, sprendžia, kad ieškovo elgesio negalima vertinti kaip lupikavimo. Atkreiptinas

dėmesys, kad pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką pelnymasis iš skolininko nemokumo („lupikavimas“) laikomas tuomet, kai šalys sutartimi sutaria dėl ženkliai didesnių nei įstatymas numato palūkanų. Šiuo atveju, kaip jau minėta, ieškovas pirmosios instancijos teismo prašė priteisti minimalias CK 6.210 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas palūkanas.

15. Sutiktina su apeliantu, kad palūkanos susidarė ne dėl ieškovo nesąžiningų veiksmų. Ieškovui paskolinta pinigų suma privalėjo būti gražinta iki 2009 m. sausio 9 d., taigi, ne ieškovas elgėsi piktavališkai ir nesąžiningai ir ne dėl jo neteisėtų veiksmų išaugo palūkanų suma.

16. Svarbu irtai, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad teismas, sprenddamas dėl netesybų dydžio, atsižvelgia į skolininko turtinę padėtį, tačiau sunki atsakovo turtinė padėtis neatleidžia atsakovo nuo prievolės vykdymo (Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2013 m sausio 8 d. Netesybas ir palūkanas reglamentuojančių teisės normų taikymo Lietuvos Aukščiausiojo teismo praktikoje apžvalga).

17. Kolegijos nuomone, šioje byloje apie pagrindinius (esminius) bylos faktinius ir teisinius aspektus pasisakyta, kiti apelianto ir ieškovės nurodomi teiginiai neturi teisinės reikšmės bylos išsprendimui.

18. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, konstatuotina, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai, net be atsakovės prašymo sumažino ieškovui priteistinas palūkanas.

Dėl bylos procesinės baigties

19. Atsižvelgdama į anksčiau išdėstytus argumentus teisėjų kolegija mano, kad apelianto apeliacinio skundo argumentai nesudaro pagrindo pripažinti, jog šią bylą nagrinėjęs pirmosios instancijos teismas iš esmės pažeidė materialiosios ir procesinės teisės normas, nukrypo nuo teisės aiškinimo ir taikymo praktikos. Teisėjų kolegija, patikrinusi skundžiamą teismo procesinį sprendimą, konstatuoja, kad yra pagrindas jį pakeisti, todėl apelianto apeliacinis skundas tenkintinas, pirmosios instancijos teismo sprendimas pakeistinas ieškovei iš atsakovės priteisiant 901,53 Eur palūkanų (CPK 326 straipsnio 1 dalies 3 punktas).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

20. CPK 93 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Atsižvelgiant į tai, kad a[ieškinys tenkintinas visiškai, ieškovui iš atsakovės priteistinos visos ieškovo patirtos išlaidos. Apeliantas patyrė šias išlaidas: 223 Eur žyminio mokesčio (208 Eur žyminio mokesčio pirmosios instancijos teisme, 15 Eur žyminio mokesčio apeliacinės instancijos teisme), 900 Eur išlaidų advokato pagalbai apmokėti (800 Eur pirmosios instancijos teisme, 100 Eur apeliacinės instancijos teisme bei 179,92 Eur išlaidų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo. Pažymėtina, kad ieškovo patirtos teisinės pagalbos išlaidos kompleksiskai vertinat neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1R-77, kuriuo buvo pakeistas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymas Nr. 1R-85 „Dėl Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas)

maksimalaus dydžio patvirtinimo“, rekomenduojamo priteisti maksimalaus užmokesčio dydžių, išlaidos pripažintinos būtinomis. Atsižvelgiant į tai, ieškovui iš atsakovės priteistina 1302,92 Eur bylinėjimosi išlaidų.

Teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 324–331 straipsniais,

n u t a r i a :

Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų (Klaipėdos miesto apylinkės teismo) 2017 m. lapkričio 30 d. sprendimą pakeisti ir išdėstyti taip:

„ieškovo A. B. J. ieškinį atsakovei E. S. dėl prievolės pripažinimo solidariaja, skolos ir palūkanų priteisimo tenkinti;

pripažinti 2008 m. gruodžio 9 d. paskolos sutartį solidariają sutuoktinių atsakovės E. S. ir N. S. prievole;

priteisti ieškovui A. B. J. iš atsakovės E. S. 3334,98 skolos, 901,53 Eur palūkanų, 5 procentų dydžio metines palūkanas už priteistą 4236,51 Eur sumą nuo bylos iškėlimo teisme, t. y. 2017 m. liepos 26 d., iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir 1302,92 Eur bylinėjimosi išlaidų;

Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų (Klaipėdos miesto apylinkės teismo) 2017 m. liepos 26 d. nutartimi taikytas laikinas apsaugos priemonės palikti galioti iki teismo sprendimo įvykdymo“.

Kolegijos teisėjos Raimonda Andrulienė

Aušra Maškevičienė

Erika Misiūnienė

</BODY